

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	
Saksnr.: 200603652	Dok.nr.: 68
Arkivkode: 571	Dato: 27.11.2006
Avt.: INN/PRE	Saksbehandler: CEF
U.off.:	

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 200603652-/CEF
Vår ref: 06/279-8/SDM
Dato: 23.11.2006

Høringssvar: Beskyttelse mot tvangsekteskap - tiltak for å motvirke at unge personer sendes til og holdes tilbake i opprinnelseslandet for å tvangsgiftes

Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM) viser til høringsbrev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) av 12. oktober 2006, med forslag til tiltak etter utlendingsloven som sikter mot å motvirke tvangsekteskap.

Innledning:

KIMs syn på forslaget om forhøyet alderskrav ved familieetablering.

I 2005 gikk Kontaktutvalget imot forslaget fra Utlendingslovutvalget om å heve aldersgrensen for familieetablering fra 18 til 21 år. Et enstemmig Innvandrerforum i sitt møte 14. november 2006 så ingen grunn til å endre sitt syn på dette. Utvalget anbefaler dermed departementet om å ikke innføre de foreslåtte alders- og tilknytningskravene ved familieetablering.

Hva må så gjøres?

KIM fremhever med tyngde behovet for et intensivt samfunnsmessig engasjement mot tvangsekteskap og støtter en betydelig styrking og videreutvikling av de tiltakene og det hjelpeapparat som er blitt utviklet de senere årene.

KIM anbefaler videre at det foretas en grundig gjennomgang og evaluering av statens innsats hittil mot tvangsekteskap (jf. 1.4.1).

KIM anbefaler et løft i forhold til eksisterende tiltak mot tvangsekteskap. Det er nødvendig klarere forankring av ansvaret i det offentlige, strammere koordinering, mer profesjonalisering, og omfattende kompetanseheving i det regulære tjenesteapparatet (jf. 1.4.2).

KIM er et regjeringsoppnevnt rådgivende utvalg bestående av leder og 35 medlemmer fra innvanderorganisasjoner, forvaltningen og politiske partier. Kontaktutvalgets 17 innvandrerrepresentanter utgjør Innvandrerforumet. Når Kontaktutvalget avgir høringsuttalelser, er det Innvandrerforumet som uttaler seg. Representanter for forvaltningen og politiske partier i Kontaktutvalget deltar i diskusjonen i høringssaker men ikke i realitetsbehandling av høringssvaret

---

KIM foreslår et løft i forhold til holdninger i de sentrale innvandremiljøene, særlig rettet mot foreldre. Dette må gjøres med tydelige føringer på at dette ikke slår over i demonisering av visse etniske minoriteter (jf. 1.4.3).

1. AIDs spørsmål til høringsinstansene

Nedenfor besvarer KIM de konkrete spørsmålene som departementet ønsker høringsinstansenes synspunkter på.

1.1 Hvis det innføres et alderskrav på 21 år for oppholdstillatelse for ektefeller/samboere, jf. punkt 2 nedenfor, bør dette da kombineres med tiltak for å forhindre at unge personer holdes tilbake i opprinnelseslandet til 21-årskravet er oppfylt, jf. forslagene i punkt 9?

KIM påpeker at konsekvensene både av et alderskrav og et tilknytningskrav, vil ramme unge mennesker *som gifter seg frivillig*. Når partnervalget er frivillig fra begge sider, er det sjelden grunnlag for staten å blande seg inn i saken. Partnervalg er i utgangspunktet en privatsak.

KIM deler lovutvalgets og departementets bekymring for at alderskravet i seg selv vil øke sannsynligheten for at særlig unge jenter som er utsatt for tvang, vil føres ut av landet inntil de når aldersgrensen. KIM mener at kombinasjonen av et alderskrav og et tilknytningskrav ikke vil løse dette problemet. Trolig vil det svekke situasjonen ytterligere for de unge som er hardest utsatt for press. For disse vil trolig ekteskapet bli gjennomført i utlandet, og deres tilknytning til det norske samfunnet vil opphøre. Risikoen er at man eksporterer problemet istedenfor å løse det.

KIM ser departementets forslag som en tretrinnsrakett (alderskrav – tilknytningskrav – “sperrealder”) der hvert stigende trinn har til hensikt å treffe målgruppen bedre. I virkeligheten for hvert stigende trinn blir gruppen større som rammes urimelig, og tiltaket blir mindre målrettet.

I Danmark har man innført både et alderskrav og et tilknytningskrav med en todelt begrunnelse: tiltaket skal både motvirke tvangsekteskap og begrense familieinnvandring. Det rapporteres at resultatet er en sterk nedgang i antall søknader om familieetablering. Dette viser at målet om begrensning av familieinnvandring er oppnådd. For å kunne vise til at målet om å hindre tvangsekteskap er oppnådd, trenger man imidlertid et helt annet grunnlag for analysen.

KIM kjenner til at ledende hjelpeorganisasjoner i Danmark melder bekymring for at antallet tilfeller av tvangsekteskap mellom personer bosatt i Danmark og personer fra familiens hjemland er like stor som før. Imidlertid blir de unge det gjelder nå også tvunget ut av landet. Hjelpeorganisasjonene melder videre at muligheten for å hjelpe ofrene er forverret fordi personene det gjelder ikke oppholder seg i Danmark, men enten i hjemlandet eller i Sverige.

KIM er ikke overbevist om at innføring av alders- og tilknytningskravene vil ha den virkningen myndighetene ønsker. Her er det viktig å se på hvem som eventuelt vil hjelpes av tiltakene og hvem som vil bli skadelidende. Etter KIMs forståelse av saken, vil tiltakene lette situasjonen for kun én gruppe. Det er den gruppen ofre der familiens primære motiv med å gifte bort sitt barn er et ønske om visum til Norge for den tiltenkte ektefellen som er bosatt i utlandet. Imidlertid har vi ingen holdepunkter for å vite hvor stor denne gruppen er.

1.2 Hvilket av de tre alternative forslagene i punkt 9 foretrekkes?

KIM ser ikke at noen av foreslagene fanger opp tilfelle hvor migrasjon ikke er motivasjon bak tvangsekteskap.

Alle foreslagene derimot rammer unge nordmenn og andre herboende som frivillig ønsker å gifte seg med utlendinger. Det mest sannsynlig resultat er at ektefellene må bo i utlandet, selv om de ønsker å bo i Norge. Dette kan også ha som følge at deres etterkommere – barn som har rett til norske statsborgerskap - forhindres i å vokse opp i Norge inntil deres foreldre når "sperrealdere". Mange av disse barn vil først få anledning til å bo i Norge i 10 års alderen. De vil dermed gå glipp av språkopplæring og skolegang som ville ha styrket deres situasjon i det norske samfunnet betydelig. I slike tilfeller vil alderskravet utgjøre en *sperre* for integrering, selv om høringsbrevet begrunner forslagene delvis som *integreringsfremmende*.

KIM ser at hvor mange mennesker finnes i de ulike grupper som berøres av forslagene ikke har blitt tilstrekkelig kartlagt. Derfor har vi ikke grunnlag til å rangere de tre støttetiltakene.

1.3 Departementet foreslår at forslagene som skisseres i punkt 9 oppheves når herboende fyller 26—28 år. Bør aldersgrensen settes til 26, 27 eller 28 år?

KIM viser til departementets forslag i pkt 9.2.2 om en 26-28 års aldersgrense for opphevelse av tilknytningskravet (etter dansk modell). KIM framhever at dette forslaget, som i utgangspunktet ser ut til å være en 21 års grense, i virkeligheten er en 26 eller 28 års grense for etablering i Norge.

Jo høyere aldersgrensen settes, dess flere av dem som frivillig velger ektefelle vil bli rammet på helt urimelig grunnlag. Dersom en norsk 20-åring gifter seg i utlandet – helt frivillig – vil han eller hun meget sannsynlig ikke ha anledning til å bo sammen med ektefellen i Norge før seks eller åtte år senere. Selv om dette hadde vært det beste alternativet for begge.

Dette viser etter KIMs syn at innføring av alle de foreslåtte tiltakene – aldersgrense, tilknytningskrav og unntaksalder – vil gjøre familiegjennforening til et mangeårig hinderløp for personer som gifter seg frivillig over landegrensene.

1.4 Alternative måter å styrke arbeidet mot tvangsekteskap

1.4.1. Evaluering og effektivisering av igangsatte tiltak

Handlingsplan mot tvangsekteskap ble innført i 1998 og inneholder 40 tiltak. Ytterligere 30 tiltak ble adoptert i 2002. Blant tiltakene er endringer i straffeloven, utlendingsloven og ekteskapsloven. Noen er allerede innført mens andre er til behandling i Stortinget. KIM har tidligere støttet flere av disse tiltakene.

KIM kjenner til FAFOs evaluering fra 2002 av åtte av støttetiltakene etter handlingsplanen fra 1998. Flere av evalueringens anbefalinger er ennå ikke gjennomført, som for eksempel oppfølgingsevaluering av tiltak og kartlegging av tvangsekteskap. KIM kjenner ikke til noen profesjonell og systematisk vurdering av de 30 nye tiltakene fra 2002.

Vi merker oss at departementets høringsbrev heller ikke opplyser om hvilke erfaringer myndighetene har gjort ut fra de bestemmelsene som har vært rettskraftig en tid, for eksempel i straffelovens §§ 220 og 222 og i utlendingslovens § 9 (underholdskravet).

Vi merker oss videre at deler av intervjubestemmelsene i utlendingsloven ennå ikke er iverksatt og at bestemmelsene i ekteskapslovens § 23 fortsatt ligger til behandling i Stortinget.

KIM mener at en sterkere samordning av tiltak er helt nødvendig om vi skal komme oss videre mot målet om å forebygge tvangsekteskap. Vi mener videre at det vil være uklokt av myndighetene å gjennomføre en så omfattende og gjennomgripende lovendring som den som foreslåes i denne høringssaken uten først å se på virkningene av allerede igangsatte tiltak.

1.4.2. Styrking av hjelpeapparatet - profesjonalisering, kompetanseheving, koordinering

KIM mener at en intensivert satsing på og videreutvikling av de eksisterende tiltak både er mer målrettet og mer langsiktig enn å innføre de tiltakene som høringsbrevet fremmer.

KIM regner med at flere andre høringsinstanser vil ha forslag til konkrete tiltak for å styrke hjelpeapparatet. KIM vil imidlertid si noe her om de ytre rammene for slike tiltak.

- ▶ Iverksetting av beskyttelses- og hjelpetiltak for personer som er utsatt for tvang er et offentlig ansvar. Hjelpetiltakene må forankres i en overordnet og tverretattlig offentlig politikk.
- ▶ Selv om mange frivillige organisasjoner engasjerer seg i arbeidet, *må det ikke bli frivillighetens ansvar* at gode hjelpe- og beskyttelsestiltak finnes.
- ▶ Flere offentlige sektorer må samarbeide om ansvaret, bl.a. Justis- og politidepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, og Kunnskapsdepartementet.
- ▶ Det er et stort behov for bedre og mer konkret kunnskap om virkningen av eksisterende beskyttelsestiltak. Det trengs kunnskap både om virkningen av igangsatte rettslige tiltak, og virkningen av informasjons-, krisehåndterings-, og oppfølgingstiltak som er satt i gang med offentlige midler.
- ▶ Det er et stort behov for forskning og kunnskapsutvikling om tvangsekteskap. Vi har per i dag ikke systematisk kunnskap om, eller dokumentasjon av, tilfellene av tvangsekteskap som forekommer. Det er forøvrig store hull i hva vi kjenner til.
- ▶ Det er et stort behov for både kompetanseheving og kompetanseutvikling både i det offentlige tjenesteapparatet og blant organisasjoner som arbeider på dette feltet.
- ▶ Det er viktig at hjelpetiltakene mobiliserer organisasjoner og aktører i de aktuelle miljøer som arbeider mot tvangsekteskap, og at de som utsettes for tvang kjenner til hjelpeapparatet.
- ▶ Det er viktig at hjelpeapparatet er dimensjonert slik at både informasjons- og veiledningstiltak, krisetiltak, og langsiktig oppfølging av ofrene og deres familier er mulig.

1.4.3. En organisert ramme for dialog mellom foreldre og ungdom

KIM foreslår et løft i forhold til holdninger i sentrale innvandremiljøer, særlig rettet mot foreldre. Dette må imidlertid ha tydelige føringer slik at det ikke slår over i demonisering av visse etniske minoriteter.

Foreldregenerasjonen som kom på 1970 tallet, og også foreldre som har kommet til landet siden som asylsøkere, har ofte hatt lite kontakt med majoritetssamfunnet. I mange kulturer forventer foreldregenerasjonen at barna skal adlyde foreldre, og føye seg etter foreldrenes ønske i giftermål osv. Foreldregenerasjonen har selv vokst opp under slike forventninger og ser dette som normalt. Foreldrene innser ikke alltid at deres barn vokser opp med andre kulturelle forventninger og med et annet ståsted. De innser heller ikke alltid at bruker psykisk press mot sine barn.

Kontaktutvalget understreker at tiltak som retter seg mot tvangsekteskap ikke må demonisere foreldrenes motiver. Tiltakenes formål må være å endre tradisjonelle holdninger i foreldregenerasjonen når slike holdninger kommer i konflikt med den neste generasjonens rettigheter.

I visse innvandtermiljøer er det lite dialog mellom foreldre og ungdommer. Derfor er det viktig å etablere dialognettverk både lokalt og sentralt hvor både foreldregenerasjonen og ungdomsgenerasjonen kan komme sammen i dialog og drøfte saker som angår dem. Av erfaring vet man at i slike fora føler verken foreldre eller barn seg trygge nok å dele sine tanker åpent. For å sikre trygghet og åpenhet er det viktig at innvandrerorganisasjonene kommer på banen

Det må legges til rette for dialog i ulike miljøer på ulike nivå og gjennom ulike kanaler:

- ▶ Dialog mellom innvandrerorganisasjoner, ungdomsorganisasjoner, skoleledelse og foreldre. Medlemmer i KIMs Innvandrerforum, stiller gjerne opp som pådrivere her, eventuelt i samarbeid med IMDI.
- ▶ Dialog på lokalt plan: Innvandrerorganisasjoner bør få i oppdrag å legge til rette for dialog innenfor sine miljøer. Her bør man ta opp problemstillinger knyttet til voksne og ungdom. Organisasjoner må få prosjektmidler for å drive med dialogarbeid.
- ▶ Kommunale instanser bør være aktive i å stimulere til dialogarbeid mellom innvandtermiljøer og det offentlige.
- ▶ Dialog og skolevesenet: Det bør opprettes et nettverk på skolenivå som består av skoleledelse, tospråklige lærere og minoritetsforeldre. Her bør man ta for seg utfordringer og problemstillinger som angår minoritetsbarn, bl.a. tvangsekteskap.

1.5 Andre synspunkter til høringsbrevet

1.5.1. Tiltaket kan bli diskriminerende

Høringsbrevets punkt 7 tar for seg internasjonale forpliktelser. Innledningsvis nevnes det at forholdsregler for å avskaffe tvangsekteskap ikke må "krenke andre menneskerettigheter, som retten til familieliv og forbud mot diskriminering." Departementets hørings sak inneholder ingen rettsmessig vurdering av en eventuell konflikt mellom et alderskrav og forbud mot diskriminering.

Det er gitt uttrykk for at aldersgrensen for familieetablering skal gjelde for alle uten hensyn til etnisk bakgrunn. Likevel er det tydelig i høringsbrevet at myndighetene oppfatter det slik at tvangsekteskap og press finnes i visse innvandtermiljøer, og ikke forekommer i etnisk norske miljøer. Alderskravet vil heller ikke kunne gjøres gjeldende overfor EØS-borgere. Departementet åpner videre i punkt 9.2.3 for unntak ved "særlige grunner". Hensikten er å rette opp skjevheter som oppstår for personer utenfor tiltakenes målgruppe. KIM ser dermed en risiko for at implementering av en aldersgrense/et tilknytningskrav utelukkende vil ramme bestemte minoritetsgrupper som er satt i fokus.

Dette innebærer en forskjellsbehandling av de nordmenn som frivillig ønsker å gifte seg og som tilhører visse minoritetsgrupper. Med andre ord *åpnes det for diskriminering på grunnlag av etnisitet*.

Både Europarådets Menneskerettighetskommissær og menneskerettsorganer i FN systemet har kritisert tilsvarende lovgivning i Danmark. Europarådets Menneskerettighetskommissær påpeker at lovgivningen kan være uforholdsmessig i og med at det rammer flere borgere som ikke er innblandet i tvangsekteskap enn borgere som er det. I Norge har Likestillings- og

diskrimineringsombudet (LDO) skrevet at forslaget kan være diskriminerende, og siterer den europeiske menneskerettighetskonvensjonen. KIM understreker at AID bør legge vekt på vurderingen fra andre høringsinstanser, ikke minst LDO, når det gjelder diskrimineringsspørsmålet.

KIM anmoder departementet om å innhente en nærmere utredning av diskrimineringsspørsmålet.

1.5.2 Kartlegging av problemets omfang

Norge har ikke foretatt en kvantitativ studie for å kartlegge omfanget av tvangsekteskap her i landet.

Utvalget har sett nøye på statistikken som er presentert i høringsbrevet. Departementet hevder at det er indikasjoner for at det er en viss økning i antall saker, og at det er store mørketall på dette området.

At antall saker fanget opp av hjelpeinstanser viser en viss økning betyr ikke i seg selv at det nødvendigvis er en økning i tvangsekteskapsaker. Apparatet har vært styrket betydelig siden 1998, og det er godt mulig at man i dag fanger opp saker som tidligere ikke hadde kommet frem. Dette var også noe av hensikten med hjelpetiltakene. Det er også notert at alder ved inngått ekteskap øker i sentrale innvandrer miljøer. For eksempel at antall kvinner med pakistansk bakgrunn som gifter seg før de fyller 21 år nå ligger på 5%.

Statistikken som presenteres i høringsbrevet gir i liten grad et bilde av problemets omfang. En kan for eksempel ikke lese noe fra tallene om alvorlighetsgraden av enkelthenvendelser. Før disse tallene brukes som grunnlag for å evaluere eller foreslå tiltak, burde en i det minste ha svar på følgende: Hvor mange av sakene som trengte oppfølging ble løst? Hvor mange kunne regnes som krisesituasjoner? Er det mulig at enkelte saker, dvs samme person, er blitt registrert hos to eller flere hjelpeinstanser, eller i flere år på rad? For å besvare disse spørsmålene i en evaluering kreves det en faglig profesjonalitet som KIM savner.

Ut fra de statistiske data som er oppsummert i høringsbrevet, kan det virke slik at antall saker som trenger oppfølging ligger mellom 50 og 100 i året. Dette tallet har vært forholdsvis stabilt de siste årene. Det ligger i sakens natur at det er mørketall på dette området, men høringsbrevet gir oss ikke grunnlag til å kunne anslå om mørketallene er store eller små.

Dersom omfanget av problemet er overvurdert, blir uforholdsmessigheten av generelle tiltak enda mer problematisk. De aller fleste som blir rammet kan være personer som frivillig velger partner fra andre land.

1.5.3 Myndighetenes manglende skille mellom tvang og mindre alvorlig press.

KIM ser det som betenkelig at departementet ikke tydeliggjør skillet mellom tvang som kan utløse straffeansvar, og såkalt mindre alvorlig ekteskapspress. Høringsbrevet drøfter ikke nærmere grensesettingen for press som kan betraktes som et overgrep selv om det ikke utløser straffeansvar. Departementet nøyer seg med å foreslå tiltak som vanskeliggjør familieetablering i Norge - uavhengig av om tvang eller press foreligger.

For øvrig ser KIM med uro at departementet ved å tåkelegge skillet mellom tvang og mindre alvorlig press også tåkelegger skillet mellom de ulike behovene ofrene har i forhold til det hjelpeapparatet. Tvang av en alvorlighetsgrad som kan utløse straffeansvar betyr at offeret er utsatt for et alvorlig overgrep. Slike overgrep har store personlige konsekvenser og krever

profesjonell oppfølging, trolig over lang tid. Ekteskapspress av lavere alvorlighetsgrad vil kunne trolig avhjelpes ved informasjonstiltak, konflikthåndtering og mekling, m.v.

Ved å bruke utlendingsloven for å beskytte mot ekteskapspress som ikke er ulovlig saboterer en beskyttelsen mot ulovlig tvangsekteskap både etter straffeloven og ekteskapsloven. Samtidig settes hjelpeapparatet ut av spill.

Hva mener regjeringen?

I høringsbrevets pkt. 3 heter det:

“Tvangsekteskap kan forstås som ekteskap som kan utløse straffeansvar etter straffeloven eller som kan kjennes ugyldige etter ekteskapsloven. Dette vil ikke nødvendigvis dekke alle de tilfeller av arrangerte ekteskap hvor det er utøvet et så alvorlig press at det foreligger et overgrep i forhold til den enkeltes frihet til selv å velge ektefelle...

“Regjeringen vil derfor søke å beskytte personer ikke bare mot ekteskap inngått under utilbørlig press og tvang, men også mot ekteskap inngått under alvorlige grader av press og overtalelse”.

Regjeringen innser m.a.o. at det i liten grad vil nytte å bruke strafferettslige og sivilrettslige virkemidler for å motarbeide ekteskapspresset som ligger under terskelen for å defineres som tvang, og begrunner de framsatte forslagene slik:

“I herværende høringsbrev presenteres forslag om å bruke utlendingsloven som virkemiddel mot ekteskapspress. Utlendingsloven vil først og fremst være et effektivt virkemiddel i de tilfellene hvor ekteskapet er motivert ut fra migrasjonshensyn...”

Departementets resonnement er tydeligvis at mens utlendingsloven reduserer ekteskapspress av mindre alvorlig grad, vil rettslige virkemidler og andre hjelpetiltak kunne hjelpe i de øvrige tilfellene.

KIM understreker her at erfaringen fra Danmark tyder på at mens tiltakene etter utlendingsloven muligens kan lette presset for noen av ofrene for mindre alvorlig press, kan det samtidig forverre situasjonen for ofrene i de mest alvorlige tilfellene hvor tvangen ikke motiveres av migrasjonshensyn.

Mens hjelpeinstansene er avhengig av at ofrene befinner seg på norsk territorium, innebærer alders- og tilknytningskravene at en viktig gruppe av ofrene ikke vil befinne seg her. Så lenge ektefellene bor i utlandet er bestemmelsene i ekteskapsloven uten rettslig betydning. Uten et effektivt internasjonalt støttenettverk er det lite trolig at det vil reises tiltale etter straffelovens § 220 eller § 222 mot herboende familier som har tvangsgiftet sine barn i utlandet.

1.5.6 Departementets språkbruk

I pkt. 4.1.1 står følgende: “I perioden 1996–2001 ble det blant førstegenerasjons innvandrerkvinner fra Pakistan inngått 479 ekteskap. Kun tre ekteskap ble inngått med norske menn og seks med menn med annen utenlandsk bakgrunn.” Det er sannsynlig at formuleringen stemmer bare hvis ordet “norske” er brukt til å betegne utelukkende “etnisk norske”. Det er godt mulig at flere i målgruppen har giftet seg med norske menn med pakistansk bakgrunn, for eksempel. Ut fra regjeringens mål om det inkluderende samfunn, KIM forventer at Arbeids- og inkluderingsdepartementet formulerer seg med stor presisjon i slike uttalelser.

2. Konklusjoner

2.1 KIM understreker kraftig behovet for et intensivt samfunnsmessig engasjement mot tvangsekteskap og støtter en betydelig styrking og videreutvikling av det hjelpeapparat som er blitt utviklet de senere årene. KIM stiller seg villig til å samarbeide tett med myndigheter og andre i implementering og videreutvikling av gode tiltak mot tvangsekteskap.

2.2 KIM anbefaler Departementet om å ikke innføre de foreslåtte alders- og tilknytingskravene ved familieetablering. KIMs Innvandrerrforum er enstemmig imot det foreslåtte alderskravet.

2.3 KIM anbefaler videre at det foretas en grundig gjennomgang og evaluering av statens innsats mot tvangsekteskap (jf. 1.4.1).

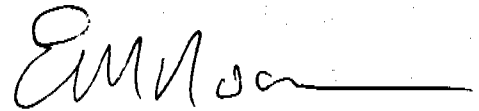
2.4 KIM anbefaler et løft i forhold til eksisterende tiltak mot tvangsekteskap, i retning av stramme koordinering, mer profesjonalisering, og kompetanseheving (jf. 1.4.2).

2.5 KIM foreslår et løft i forhold til holdninger i de sentrale innvandremiljøene, særlig rettet mot foreldre, med klare føringer på at dette ikke slår over i demonisering av visse etniske minoriteter (jf 1.4.3).

Med vennlig hilsen

Rita Kumar
Utvalgsleder

Eamonn Noonan
Sekretariatsleder